

CZŁOWIEK RZECZYWISTY
JAKO IDEAL WYCHOWAWCZY.

W myśl założenia, że trzonem każdej pedagogiki musi być jasno określony ideał wychowawczy - Trentowski starał się w sposób pełny zarysować ideał wychowawczy ohowanny i przy każdej sposobności przypomina go, jako cel, któremu służy cała teoria. Ideał ten wywiedziony z metafizyki, teorii poznania i etyki, sformułowany został formalnie i indywidualistycznie, jako twórca osobowość ludzka, bóstwo człowiecze które dzięki wychowaniu ma przejść ze stanu in potentia w stan in actu; w wszechstronnie i harmonijnie rozwiniętą jaźń, czyli człowieka rzeczywistego, łączącego w swojej rozwiniętej jaźni /rzeczywistości/ władze ciała i duszy /realności i idealności/; w filozoficznym myśleniu /poznaniu o totali/ - doświadczenie i refleksję, a w działaniu jaźni - pożytek /związany z realnością ciała i doświadczeniem/ oraz szlachetność /związaną z idealnością umysłowości i refleksją/

Po próbie oparcia tego ideału o całą wiedzę "o ziemi i niebie", Trentowski przeciwstawia mu polemicznie jednostronność celów wychowania dla życia codziennego /pedagogika empiryczna/ i jednostronność wychowania dla jednego oderwanego od życia celu /pedagogika spekulacyjna/

W tej krytyce człowieka realnego i idealnego mieści się już częściowo ideał wychowawczy ohowanny, bo człowiek rzeczywisty to połączenie człowieka realnego z idealnym w myśl filozoficznych założeń systemu. Tak też go Trentowski charakteryzuje. Określa najpierw swój ideał syntetycznie, a później, w każdym niemal paragrafie *Epitetyki*, przy wyjaśnianiu jak rozwijać władze poznawcze ciała, umysłu i jaźni, przypomina ten ideał. Trzyma się jednak zawsze określeń formalnych. Nawet zasady przekształcania bóstwa człowieczego z jego in potentia w in actu określa formalnie